

Nové Bratrské Listy

Bůh je naše útočiště, naše síla.

(Žalm 46,2)

Z obsahu:

kázání - Poklad v hliněných nádobách

Z počátků Obnovené Jednoty

Výročí Bratra Adama Šturma

Reformátor H. Bullinger

Zprávy ze seniorátu

O keltském křesťanství

obsah

kázání

Poklad v hliněných nádobách? 59
(S. Slavka)

biblické a teologické studie

Prvních deset let Ochranova 62
(P. Peucker)

dějiny

K výročí Adama Šturma 64
(E. Baťová)

Reformátor H. Bullinger (red) 68

náš seniorát

Železný Brod (J. Hrudka) 71

Léto v Rovensku p. Tr. 73
(M. Jaluška)

Setkání sester (Milena Kelly) 76

Jubileum bratra L. Müllera 77
(J. Halama ml.)

Keltské křesťanství staré a nové 78
(M. Jaluška)

Mravouka Adama Šturma (red) 81

Jednota bratrská v Pardubicích 82
(J. Kouba)

Nové Bratrské Listy

27. ročník (2025)

Vydává OCHRANOVSKÝ SBOR

při ČCE v Praze

Čajkovského 8, 130 00 Praha 3

mail redakce: henry.halama@gmail.com

Registrováno pod zn. MK ČR E 12555

editorial

Milé čtenářky, milí čtenáři,

končí léto a blíží se den díkůvzdání, což nám připomíná, kolik máme důvodů k vděčnosti. Navzdory drobným problémům žijeme a můžeme žít v dostatku všeho potřebného k životu a ještě si můžeme dopřát dost méně potřebného i nepotřebného.

Na rozdíl od mnohých našich sester a bratrů v různých částech světa, kteří trpí opravdovou nouzí, a to vůbec nemluvě o lidech, kteří trpí válkami a nevědí, dožijí-li se příští neděle.

Víc než kdy jindy platí, že máme otvírat své ruce, tedy být šedří k potřebným. Přitom víme, že naše pomoc je sice důležitá, ale nijak neřeší problémy samy, ať jde o běsnění ruského imperialismu na Ukrajině, nebo nesmiřitelných nepřátel na život a smrt v Palestině. Ve všech případech pak trpí a umírají lidé, kteří se buď nechali oklamat, nebo nemají kam utéct.

Vraťme se zpátky domů k díkůvzdání. K tomu, že nám tato země ještě pořád poskytuje dostatek obživy, i že žijeme v místě, kde se nemusíme trást před bombardováním nebo ostřelováním. Už to samo je hodně silný důvod k děkování. Bez ohledu na otazníky, co bude za měsíc, kdo se prodere k vládě a jaké bude mít cíle.

Jste světlo světa, praví evangelium křesťanům. Snad i toto číslo přináší zprávy o troše světla tu i tam, dávno i letos. Jako potěšení nebo inspiraci.

Váš Jindřich Halama

Děkujeme za podporu pro náš časopis.
Číslo účtu 2900700247/2010

kázání

Poklad v hliněných nádobách?

Tento poklad máme však v hliněných nádobách, aby bylo patrné, že tato nesmírná moc je Boží a není z nás.

Na všech stranách jsme tísněni, ale nejsme zahrnutí do úzkých; jsme bezradní, ale nejsme v koncích; jsme pronásledováni, ale nejsme opuštěni; jsme sráženi k zemi, ale nejsme poraženi. Stále nosíme na sobě znamení Ježíšovy smrti, aby i život Ježíšův byl na nás zjeven. Vždyť my, pokud žijeme, jsme pro Ježíše stále vydáváni na smrt, aby byl na našem smrtelném těle zjeven i Ježíšův život.

A tak na nás koná své dílo smrt, na vás však život. Ale máme ducha víry, o níž je psáno: 'Uvěřil jsem, a proto jsem také promluvil' - i my věříme, a proto také mluvíme, vždyť víme, že ten, kdo vzkřísil Pána Ježíše, také nás s Ježíšem vzkřísí a postaví před svou tvář spolu s vámi. To všechno je kvůli vám, aby se milost ve mnohých hojně rozmáhala a tak přibývalo i díků k slávě Boží. A proto neklesáme na mysli: i když navenek hyneme, vnitřně se den ze dne obnovujeme. Toto krátké a lehké soužení působí přenesmírnou váhu věčné slávy nám, kteří nehledíme k viditelnému, nýbrž k neviditelnému. Viditelné je dočasné, neviditelné však věčné.

(2K 4,7-18)

Bratři a sestry,

již jste se někdy setkali s člověkem, který říkal: Jaké by to bylo nádherné, kdyby všichni lidé byli křesťany? Nemuseli byste se bát, že vás v obchodě ošidí, že vás někdo vykrade, nemusela by se dělat nákladná zabezpečovací zařízení, nemusela by být policie, vlastně ani armáda, všichni by poctivě pracovali... To by nám bylo! Snad nikomu z nás není tato myšlenka úplně cizí, aspoň někdy nás napadla...

Bylo by vlastně potom potřebné křesťanství, neztratilo by něco důležitého? Byl by to ráj na zemi? Nebo v tom okamžiku, kdy by poslední nevěrec uvěřil, přišel by Pán Ježíš (tak nějak si to přál kdysi farizeové, že Mesiáš přijde, když celý národ bude plnit přikázání Zákona)?

Jistě by to bylo nádherné, avšak uvnitř jaksi cítíme, že je to vlastně nemožné ze své podstaty. Křesťanství jistě obsahuje jakýsi morální kodex, kdy člověk v jakémkoli postavení a situaci by měl vědět, jak se zachovat, avšak podstata křesťanství nespočívá v tom, že by křesťanství představovalo ideální uspořádání lidské společnosti. Že by křesťané měli v programu vytvořit takovou společnost, že by se měli upnout a zaměřit právě na to. Mnozí si myslí, že by to šlo, že by to stálo za to. Vždyť křesťanství má dobrý morální základ i obrovský potenciál lidí ve všech národech, také má vybudovaný určitý systém vedení... Z historie víme, že se mnohokrát o to lidé poku-

sili; bylo však potřebné církvi trochu pomoci, trochu diplomacie, lsti, vojenské síly – avšak pak už to nebylo ono!

Jedinečnost křesťanství nespočívá v tom, že by mělo nejlepší model lidské společnosti, nýbrž v tom, že v každé společnosti zasahuje člověka a přetváří jeho srdce. Pán Ježíš říká učedníkům: „Vy jste sůl země!“ To znamená, že místo křesťana je uprostřed tohoto světa. Jeden bratr to přirovnal k výsadku na cizím, nepřátelském území.

Zdálo by se proto, že křesťané musí být silní, nadprůměrní – super lidi. Nebo jinak řečeno: že křesťanství je pro silné, nadprůměrné jedince... Když vezmeme v potaz to množství různých napomenutí i příkázání, zdálo by se, že tomu skutečně tak je. Avšak, moji milí, nesmíme zapomínat, že křesťanem se člověk nestává tím, že začne žít podle nějakých zásad či příkázání, že si přivlastní křesťanskou morálku.

Možná si to ani neuvědomujeme, ale my často podle těchto měřítek posuzujeme druhé – jsou-li dobrými křesťany – avšak pozor, platí to i na nás! Opakuji: možná si to ani neuvědomujeme!

Jak se však stáváme křesťany? Tím, že přijmeme Krista vírou do svého srdce. To není jen symbol, to není jen obrazná řeč – to je základ. Základní pravda: Kristus – Boží Syn – Bůh – v mém srdci – ve mně. Samozřejmě, to se musí nějak projevit! Na druhé straně: nepřestáváme to být my. Takže dvě přirozenosti, mohli bychom říci – lidská a Boží. V mnohém se doplňují, v něčem si odporují... Takže vzniká jakési napětí. Toto napětí však není něco negativního. Toto napětí musí být – je to životní napětí. Bude to do té chvíle, než Pán přijde. Nemá smysl ani snažit se z tohoto napětí uniknout. Toto napětí je způsobeno tím, že chodíme ve víře v tomto těle. Je potřebné si uvědomit, že tady je, že patří k životu křesťana, že úkolem křesťana není se ho zbavit, nýbrž využít je ke službě druhým. Přesto byli, jsou a budou křesťané, kteří se ho budou chtít zbavit. Jsou dva rozdílné přístupy:

1. stáhnout se;

2. potřít své tělo de facto, vlastně i víru, a žít někde v oblacích (v extázi) mimo pozemské problémy.

Apoštol Pavel o tomto napětí ví, ví o těch dvou přirozenostech, dokonce směle rozlišuje a ukazuje, co která přináší do našich životů, aniž by to nějak ohrožovalo naše svědectví tomuto světu. Právě naopak! Činí ho věrohodným! (Báječným!)

To Boží nazývá apoštol - pokladem.

To lidské – hliněnou nádobou.

To, že poklad je v hliněné nádobě, nic neubírá na jeho ceně – pořád je to poklad vysoké ceny.

To, že v nádobě je poklad, neznamená, že přestává být nádobou – křehkou nádobou.

Apoštol dále píše, co tyto dvě skutečnosti přinášely do jeho života, do života apoštolů, ale i do života všech křesťanů:

- na všech stranách jsme tísněni – to je ten charakter hliněné nádoby;
- ale nejsme zahnáni do úzkých – to je ten vklad pokladu;
- jsme bezradní - ale nejsme v koncích...

Rozumíte, bratři a sestry?

Není hanba připustit, že prožívám úzkost.

Není však také dobré, zamlčet, že mi Bůh pomáhá...

Obě ty složky patří k sobě a vytváří reálný obraz křesťanství; křesťanství reálné, skutečné, křesťanství živé, životní, které se dá žít.

Proto jsme vlastně zde. Proto nám Pán Ježíš svěřil zvěstovat evangelium. Proto jej nesvědčil andělům. Proto je to tak napínavé (jak z celkového pohledu, tak při každém jednotlivci, při každém z nás...). A my bychom se přitom chtěli z toho nejraději vyvléct (jedním, nebo druhým směrem). Avšak i toto naše chtění do toho patří! Zcela jistě. Apoštol Pavel to také přiznává:

- a) chtěl bych už být u Pána
- b) zůstat zde je potřebnější pro vás.

Ta hliněná nádoba nepředstavuje pouze naši tělesnou schránku, nýbrž celou naši osobnost... Je hliněná, ne však z bláta, ale z vypálené hlíny – prošla ohněm – rozumíte, co to znamená...

Závěr:

1. pohled na sebe:

- cenit si poklad
- nesnažit se skrýt nádobu (pozor! Neznačená to omlouvat hřích!)
- sloužit druhým

2. pohled na druhé:

- i v něm je Kristus
- dávat pozor na křehkost

3. modlit se:

- jako výraz, že potřebuji pomoc;
- jako pěstování zdravé závislosti na Bohu;
- jako prostředek proti malomyslnosti (když se nedaří), i proti pýše (když se daří);
- ale především: jako prostředek k projevení vděčnosti a lásky.

Amen.

Svetozár Slavka

biblické a teologické studie

Prvních deset let Ochranova

Bethlehemský archivář, dr. Paul Peucker, vydal v roce 2022 knihu Herrnhut: The Formation of a Moravian Community, 1722-1732. Pečlivé, podrobné zmapování vznikání Ochranova, různých vnějších vlivů i důležitých osobností, které se na vzniku Ochranova buď přímo podílely nebo jej ovlivnily. Sleduje organizaci života v této první bratrské osadě po stránce vnitřní i vnější, tedy myšlenkový vývoj a formování zbožnosti, ale i stavební rozvoj a typické prvky, které formovaly pozdější další bratrské osady. Autor knížku zároveň přeložil do němčiny a vydal (Herrnhut 1722-1732. Etnstehung und Entwicklung einer philadelphischen Gemeinschaft. Vandenhoeck & Ruprecht 2021).

Jako malou ukázkou této záslužné a důležité práce přinášíme kapitolky ze závěru knihy, o změně původního Zinzendorfova záměru udržet Ochranov v rámci luterské zemské církve a příklonu k obnovení Jednoty bratrské.

Ecclesiola in ecclesia

Zinzendorf měl za to, že sbor v Herrnhutu bude uskutečněním Spennerovy představy o „ecclesiola in ecclesia“, o církvičce v církvi. V jednom dopisu neidentifikovanému příjemci napsal Zinzendorf v roce 1724 o svém přání, vytvářet v církvi ecclesiolae (církvičky). Zdá se, že v té době vztahoval Spennerovu myšlenku spíše na volnou síť takových církviček, než na založení sboru na určitém místě. V té době také odmítal zavádění pevných pravidel pro takové skupiny.

„Pokládám však za důležité, aby se v církvi, kterou Kristus přirovnal k síti, do které se chytí všechno možné (Mt 13,47), ustavovaly ekklesioly, to jest v tom velikém množství, které si v církvi může vykřičet hrdlo, protože se nic nedá změnit, ustavit společenství, které je svaté a modlí se v duchu a v pravdě, které však není pohromadě na jednom místě, ani nesmí být svázáno vnějšími zákony (per leges externas), když se jeho údy připojují jen k jedné hlavě a vzájemně jsou spojeny poutem dokonalosti (Kol. 1,18; 3,14).“

Zinzendorf viděl mezi filadelfským společenstvím a Spenerovou představou ekklesioly přímé spojení. (Filadelfské hnutí vzniklo v 17. století v Anglii a jeho cílem bylo spojovat všechny opravdové křesťany bez ohledu na konfese do společenství podle vzoru sboru Filadelfie - Zj 3. Mezi německými pietisty bylo v době Zinzendorfově velmi oblíbené.) „Ecclesiolae in ecclesia jsou základní myšlenkou filadelfie“, řekl při slavnosti v Hernhaagu. V jeho očích byly Herrnhut a Jednota uskutečněním této ideje. K tomu však přistoupil ještě jeden náboženský prvek, který se ve 40. letech

stával stále důležitějším: uctívání Kristova utrpení. V době největšího vzestupu bratrského uctívání krve a ran Zinzendorf konstatoval, že důvod, proč zanikla tak mnohá z existujících filadelfských společenství, spočíval v tom, že nebyla založena v Ježíšově krvi. Uctívání krve a ran byl pro něj „tmel“, který drží ekklesioli pohromadě.

Zinzendorf sice věřil, že Herrnhut je uskutečněním Spenerovy ideje (jak ukázali Aalen či Schneider), v tom se však zásadně zmýlil. Ekklesioly měly podle Spenera existovat v rámci oficiální církve a stát pod dohledem ordinovaného faráře. Herrnhut však nebyl žádným společenstvím uvnitř církve, jeho společenství stálo evidentně mimo církev. Byl to sbor, v němž místo ordinovaného faráře kázali laici, v němž se vysluhovala večere Páně odděleně od církevního sboru, namísto luterského faráře jej vedli laičtí starší a sbor jednal nezávisle na místní církvi, nic s jejími orgány nekonzultoval.

Když Zinzendorf v roce 1732 obhajoval své počínání před královskou komisí, samozřejmě nenaznačoval žádnou souvislost mezi Herrnhutem a Spenerovými collegii pietatis, nebo ekklesiolami, které měly špatnou pověst jako konventikly (tajná, až spiklenecká společenství). Místo toho se odvolal na text, který byl pro saské úřady mimo jakékoli podezření: luterskou Knihu svornosti. Zinzendorf tvrdil, že bohoslužby v Herrnhutu mohou být označeny jako to, co se v Knize svornosti nazývá „per mutuum colloquium et consolationem fratrum“, tedy vzájemné rozmlouvání a potěšování bratří. Jak jsme zjistili již dříve, Kniha svornosti nebyl text, který by Zinzendorf hodnotil nějak vysoko. V tomto případě však neměl rozpaky použít je k apologetickému účelu.

Obnovení Jednoty bratrské

Myšlenka na obnovení Jednoty bratrské vznikla v létě 1727, když Zinzendorf během své návštěvy ve Slezsku, po zavedení Stanov v Herrnhutu, četl Komenského Historii bratří českých. Po svém návratu do Herrnhutu pověděl Zinzendorf herrnhutským s velkým nadšením o tom „úžasném divu Božím“ (že se totiž stanovy sepsané v květnu 1727 shodovaly se řády starých Bratří). Od té doby se v Herrnhutu věřilo, že je Bůh dovedl k tomu, aby si nevědomky zavedli řády, jaké si zavedli již před třemi sty lety jejich předkové.

Moravští exulanti nepřišli zpočátku do Herrnhutu s touhou obnovit tu církev svých předků. Šlo jim o to uniknout utlačování a pronásledování, které měli ve své vlasti, a žít někde v křesťanském společenství. Byl to Zinzendorf, který přišel s myšlenkou obnovení Jednoty bratrské. Byl přitom jednoznačně inspirován Komenským, který ve své Stručné historii uvádí prosbu z Pláče Jeremjášova (5,21): „Obrať nás, Hospodine, k sobě a my se navrátíme, obnov naše dny jak za dnů dávnověkých.“ Tuto naději, uvěřil Zinzendorf, nyní Bůh v Herrnhutu naplnil. K tomuto rozpoznání nepochybně přišel během četby Komenského textu, možná právě tehdy, když studoval tento odstavec. Herrnhutští byli nadšeni, když o Zinzendorfově objevu uslyšeli.

Domněnka, že obnovení Jednoty se dělo na základě přání exulantů, je tedy mylná. Nesprávné je tak i tvrzení, které najdeme ve starších pracích, že Zinzendorf nechápal přání exulantů a dokonce se osadníkům pokoušel bránit, aby Jednotu znovu ustavili.

Nadto se ukázalo, že identita znovuzřízené starší církve byla při obraně Herrnhutu navenek užitečným argumentem. V memorandu královskému komisaři Gersdorfovi se Jednota v Herrnhutu identifikovala s vírou Husovou a zároveň zdůraznila, že nepochází z násilných husitů, ale z pokojné Jednoty bratrské. Na základě této obzvláštní historie vznesli herrnhutští nárok na konání vlastních bohoslužebných shromáždění jako doplnění bohoslužeb ve farním kostele. V textech státním úřadům, jako byl tento, se bratři snažili zvláštnost bohoslužebného života v Herrnhutu vědomě označovat za soukromé shromažďování či vzdělávání a skrývat skutečnost, že bohoslužby v Berthelsdorfu byly pro Herrnhut vedlejší. Další aspekt, který je třeba vzít v úvahu, byl, že Zinzendorf se užíváním výrazu „soukromé shromažďování“ patrně odvolával na říšské právo. Podle mírové smlouvy z Osnabrücku se křesťané jiného vyznání (než bylo v dané zemi oficiální) směli „soukromě“ setkávat ve svých domech k pobožnostem.

Od té doby se společenství bratří považovalo za obnovenou Jednotu bratrskou. Přijetí této identity však neznamenalo, že by přijali i teologii staré Jednoty bratrské. Zavedli však některé úřady podle staré Jednoty bratrské: roku 1735 byl David Nitschmann (tesař) ordinován jako biskup Jednoty bratrské a roku 1745 bylo převzato od staré Jednoty trojí dělení duchovního úřadu (diakon – presbyter – biskup). Byl zaveden i laický úřad akolutů. Obnovená Jednota zdůrazňuje svou spjatost se starou Jednotou bratrskou dodnes, aniž by ovšem přejímala její učení.

(překlad redakce)

dějiny

Jako by to ani nemohl být jediný člověk:

K výročí úmrtí bratrského hymnografa Adama Šturma z Hranic

Jednou z nejvýraznějších postav kancionálové tvorby staré Jednoty bratrské je Adam Bakalář (cca 1500–1565), od padesátých let 16. století známý s příjmením Šturm a erbovním predikátem z Hranic. Patřil mezi nejvzdělanější a nejaktivnější zástupce Augustovy generace bratří a tvořil nejen na poli literárním a redaktorském,

ale stal se rovněž jedním z nejplodnějších autorů zpěvních textů v dějinách předbělohorské Jednoty. Jan Blahoslav uvádí ve svém rejstříku autorů bratrských písní u jeho jména celkem 37 textů.

Rok narození Adama Hranického, jak zní nejstarší dochovaná podoba jeho jména, není znám a jistý není ani jeho bratrský původ, ač jej lze díky zprávám o existenci sboru v Hranicích na Moravě již na konci 15. století považovat za pravděpodobný. S jeho jménem se poprvé setkáváme na jaře roku 1519, kdy dosáhl na pražské univerzitě bakalářského titulu. Jan Blahoslav později svědčí, že Adam byl „ingeniosus [...], rysového přirození“. Jeho bystrý intelekt se zřejmě projevoval již za studií, neboť při závěrečné zkoušce byl druhým nejlepším ze čtyřadvaceti tehdejších uchazečů o bakalářský titul. O následujících pěti letech jeho života prameny opět mlčí. Nevíme tedy, jak se dostal do Litomyšle, kde se s ním setkáváme koncem roku 1524 jako s městským písařem. Městskou kancelář nevedl Adam zřejmě ze začátku sám, po roce 1530 je však v jeho činnosti patrná větší samostatnost a snaha o reformu a modernizaci městské kanceláře, projevující se zejména zakládáním specializovaných městských a gruntovních knih. Z roku 1539 máme první doklad o jeho vydavatelské aktivitě ve spolupráci s tiskařem Alexandrem Oujezdeckým. Zápisy porízené v městských knihách Adamovou rukou sahají k přelomu let 1541 a 1542.

Bližšímu poznání a pochopení díla této osobnosti donedávna bránil tradovaný omyl, že v Litomyšli působily ve stejné době dvě různé osoby téhož jména a titulu. V letech 1539 a 1542 vyšel z litomyšlské tiskárny cestopis Martina Kabátníka, k němuž Adam – údajně na tiskařovu žádost – připojil předmluvu, kterou roku 1539 podepsal jako „Adam Bakalář, měšténín a písař města Litomyšle“. Právě sepsání této předmluvy bylo v minulosti mylně interpretováno a její původce vydáván za osobu odlišnou od pozdějšího litomyšlského bratrského učitele a autora písňových textů. Je tomu však právě naopak: Adamův vydavatelský vklad je ukázkou stejného záměru, jaký nacházíme v celém dalším životě a působení této osobnosti, když je v předmluvě k tisku zdůrazněn pravý smysl Kabátníkovy cesty, tedy zájem Jednoty bratrské o následování prvotní církve.

V roce 1540 pracoval Adam Bakalář – údajně přes své „veliké zaneprázdnění“ a zdravotní problémy – na další zakázce pro Oujezdeckého, a to na překladu Krátkých výkladů na epístoly nedělní celého roku německého luterského teologa Antonia Corvina, jež vyšly v lednu roku následujícího. Adam byl v té době již ženatý s Ludmilou Danielovou ze Semanína, neboť o nakladateli knihy Janu Danielovi ze Semanína mluví v předmluvě jako o svém švagrovi. V době svého působení v městské správě byl Adam Bakalář aktivní také jako autor písňových textů. Kombinování náročné práce v městské kanceláři s tvorbou pro Jednotu bratrskou naznačuje i Jan Blahoslav, když o Adamových písňových textech tvrdí, že „cožkoli psal, vše tak běžně dělal od ruky, jako člověk velmi zaměšknaný“. Nejstarší z nich se poprvé objevují v kanci-onálu habrovanských bratří z roku 1535, jedna pouze ve formě nápěvného odkazu

(K chvále Pána Boha svého), druhá pak jako kompletní nenotovaný text (Bohu Otci nebeskému v milosti, v lásce štědrému). V Rohově kancionálu z roku 1541 je pak poprvé obsaženo dalších 20 Adamových textů. Jde v naprosté většině o strofické písně na melodie menzurálních cantiones, hymnů nebo do strofické formy upravených jiných chorálních zpěvů.

Koncem roku 1541 opouští Adam úřad městského písaře, což zřejmě odpovídalo obvyklému kariérnímu postupu. Od poloviny listopadu téhož roku působí jako konšel v městské radě, a to hned jako první, tedy tzv. starší purkmistr, mající po celý rok dohled nad hospodařením města. Funkce purkmistra, v níž se – jak bylo zvykem – jednotliví konšelé po čtyřech týdnech střídali, mu jakožto staršímu připadla opět na konci funkčního období, o čemž svědčí zápis z listopadu roku 1542. V městské radě zůstával Adam činný i v dalších letech, úřad staršího však (soudě dle zápisů v městských knihách) již víckrát nepřijal. Koncem roku 1542 se pravděpodobně rozhodl část svých aktivit těsněji spojit s místním sborem Jednoty bratrské.

Z pozdějšího svědectví Matěje Červenky víme, že po několika letech manželství byl Adam v Litomyšli „za učitele a kazatele zvolen a postaven [...] a tím sboru tomu sloužil.“ Také bratrské nekrologium potvrzuje, že byl „v učení člověk i v zprávě dosti pracovitý.“ Otázkou zůstává, zda v této době nedosáhl některého z nižších stupňů bratrského svěcení. Známé je totiž jen datum Adamova pozdějšího potvrzení na kněze, které proběhlo 11. listopadu 1555. Tomu však musel předcházet ještě podjáhenský a jáhenský stupeň svěcení.

S Adamovým působením v litomyšlské bratrské škole a sboru souvisí – vedle rýmované mravouky, která byla poprvé vydána roku 1557 – také jeho spolupráce při vytváření zpěvů pro liturgii odpovídající Augustově reformě perikopálního pořádku, uskutečňované právě od počátku 40. let 16. století. Nové uspořádání církevního roku podle posloupnosti Apostolika vyžadovalo tvorbu písní pokrývajících témata, s nimiž byly nově spojeny neděle v liturgickém mezidobí, a invitorii (úvodních zpěvů) určených k rozšíření ranní bohoslužbě. Nové, liturgicky proměnlivé úvodní zpěvy nacházíme vedle tvorby samotného Jana Augusty a jednoho textu Martina Michalce právě jen mezi výtvoxy Adama Bakaláře. V rámci bratrské liturgie neobvykle složitá forma těchto zpěvů, v níž se střídá sólista se skupinou zpěváků, byla stejně jako dalších šest nových Adamových textů na chorální melodie určena pro zpěv žáků a hudebně školených kantorů. Explicitně jsou tyto interpreti („chorus“ a „pacholata“) zmíněni u textu Ó Beránku Boží, jenž si obětován nevinný. Právě pro uvádění nových zpěvů do praxe hrála tedy nejspíš litomyšlská bratrská škola zásadní roli. Vzhledem k tomu, že ve čtyřicátých letech nacházíme mezi učiteli bratrské školy v Litomyšli také dalšího bakaláře pražské utrakvistické univerzity, Jana Jirka, je pravděpodobné, že podíl školy na zajišťování liturgického provozu odpovídal dobovým utrakvistickým zvyklostem. K potřebám litomyšlského sboru i školy byl pravděpodobně vypracován rukopis se zpěvy k reformní liturgii, a to zejména k ran-

ním bohoslužbám. Můžeme předpokládat, že právě městský písař spojený zároveň s místním liturgickým provozem měl k pořízení takového rukopisu nejblíže. Jan Blahoslav v rejstříku autorů navíc poznamenává, že Adam napsal ještě mnoho dalších textů, které nebyly vytištěny.

Adamovi bývá připisován také autorský či redaktorský podíl na vzniku polemiky *Dialog*, to jest *Dvou formano* rozmlouvání, sepsané v roce 1542 a vydané roku 1543 v Prostějově. Spojení s Adamem Bakalářem zdánlivě podporuje údaj na titulní straně tisku, že byl spis „od jednoho učitele Jednoty bratrské [...] vydaný.“ Z jiných pramenů však víme, že vytištění tohoto spisu přivodilo zatykač jeho vydavateli Martinu Michalcovi. Adamovu autorství odporuje i dialogická forma, neboť vedle práce editorské a překladatelské je Adam znám pouze jako básník a autor rýmovaných textů. Tak ho hodnotí i Blahoslav v *Grammatice*, když píše, že „rythmy velmi snadně mu šly, prorsus fundebat verba [slova přímo chrlil]. Z té stránky kus Ovidia byl. Mohl říci o svých písničkách: Nulla est in versu cura labórque meo [v mém veršování není žádná namáhavá práce].“

Litomyšlská životní etapa Adama Bakaláře se roku 1548 uzavřela nuceným prodejem domu na náměstí a odchodem do exilu. Zůstaly však doklady o jeho úředních, editorských, překladatelských, hymnografických, pedagogických a kazatelských aktivitách, které jako by ani nemohly pocházet od jediného člověka. Tento zdánlivě příliš roztržitý záběr činnosti je pochopitelný právě v kontextu dějin Litomyšle pod vládou Bohuše III. Kostky z Postupic a pod biskupským úřadem Jana Augusty. Propojení městské správy s liturgickým provozem, které jinak známe od utrakvistů, zde zcela otevřeně fungovalo ve vztahu ke sboru Jednoty bratrské, a to nejenom v tzv. „horním městě“, které bylo pro tento účel na konci 15. století založeno, ale i v rámci původního „dolního města“, v němž byl Adam Bakalář zvolen pro rok 1542 purkmistrem a hospodářem.

Ani po odchodu z Litomyšle však Adam zvaný již příjmením Šturm v této fascinující aktivitě neustal. Máme zprávy o jeho působení v bratrské diplomacii v Prusku, o písařské činnosti pro pražské hejtmanství a o již zmíněném kněžském potvrzení. Až do své smrti působí – již coby vdovec – jako správce sboru Jednoty bratrské v Lipníku nad Bečvou. Do dějin hymnografické tvorby Jednoty bratrské se v této době zapsal především jako jeden z editorů nového tištěného Šamotulského kancionálu, k čemuž byl pověřen po boku Jana Blahoslava a Jana Černého roku 1555. Adam Šturm umírá 5. října 1565 a je pohřben ve sboru v Lipníku nad Bečvou. Jeho odkaz však žije dál, a to nejen k roku 1576, kdy je ve třetím vydání Šamotulského kancionálu (druhém provedeném v Ivančicích) zvětšen vedle samotných písňových textů také jeho erb s kozorohem a hvězdou.

(Eliška Baťová)

Reformátor Heinrich Bullinger (1504 - 1575)

V těchto dnech uplynulo právě 450 let od úmrtí jednoho z významných teologů reformace, Heinricha Bullingera (zemřel 17. září 1575). Nejznámější je jako nástupce Ulricha Zwingliho v Curychu a spoluautor Helvetského vyznání, jedné z konfesí, které jsou „naše“, a to hned dvojím způsobem. Jednak je Helvetské vyznání jmenováno v Církevním řádu UF mezi důležitými vyznavačskými spisy, jednak je toto vyznání jedním ze čtyř vyznání oficiálně přijímaných v ČCE.

Bullinger se narodil 18. července 1504 v kantonu Aargau, jako pátý a nejmladší syn katolického kněze a jeho partnerky (vzali se až mnohem později, když Heinrichův otec odešel z katolické církve roku 1529). Když mu bylo jedenáct let, otec ho poslal do latinské školy. Přesto, že nebyl nijak chudý, nedal synovi peníze na obživu a vyzval ho, aby se v první době živil žebratou, jako kdysi on. Zdůvodnil to překvapivě, že si tím vytvoří soucitný vztah k chudým. Na Bullingera tu zapůsobilo hnutí devotio moderna, se svým důrazem na dobrý křesťanský život a četbu Písma. Víme, že v té době uvažoval o vstupu do kláštera.

Roku 1519 vstoupil na univerzitu v Kolíně nad Rýnem, kde se měl připravovat na kněžství, ve stopách svého otce. V té době se seznámil s učením reformace, paradoxně přes studium spisů církevních otců prvních staletí, u nichž zjistil, že se mnohem víc zabývali Písmem než pozdější církev, a následoval je. Ve spojení s vlivem Lutherových spisů vedlo toto studium k jeho příklonu k reformaci. V roce 1522 dosáhl titulu Mistra, přestal se však mezitím účastnit mše a zavrhl dřívější myšlenky na vstup do kláštera.

Vrátil se domů, kde u rodiny našel pro svou novou orientaci pochopení. Zkusil přijmout povolání vést jakési opatství, ale zjistil, že mniši jsou právě tak zkažení, jak o nich psal Luther, a vrátil se zase domů. Stal se učitelem v klášteře, kde zůstal dalších pět let, ne však jako člen řádu a navíc s podmínkou, že nebude chodit na mše. Vyučoval především vykládání bible, přičemž zjistil, že mniši prakticky neumějí latinsky a přednášel tedy švýcarským dialektem. Přitom propagoval reformaci a humanismus. Roku 1525 opatství zrušilo mše a následně většina mnichů složila své mnišské sliby a přidala se k reformaci.

Mezitím se Bullinger roku 1523 seznámil v Curychu s Zwinglim a stal se jeho přítelem. Pod vlivem Zwingliho (a také Valdenských) se přiklonil k symbolickému chápání večeře Páně (Kristus v ní není reálně přítomen, jde jen o symbolickou památku jeho oběti). Zastával tyto myšlenky po boku Zwingliho v disputacích vedených mezi různými reformátory, studoval v Curychu řečtinu a hebrejštinu. V roce 1528 opustil místo učitele v opatství Kappel a stal se kazatelem v curyšské reformované církvi.

Mezitím potkal v létě 1527 Annu Adlischweilerovou, bývalou řádovou sestru, zamiloval si ji na první pohled a nabídl jí sňatek. Během jednoho měsíce se zasnoubili a chtěli se vzít, čemuž vehementně bránila její matka. Ta pro svou dceru chtěla někoho mnohem bohatšího a pokoušela se zasnoubení zrušit. Poslušná dcera to

odmítla, zůstala však se svou matkou a vdala se až po její smrti v létě 1529. Bullingerovi, kteří se zprvu usídlili v jeho rodišti Bremgartenu, měli poté jedenáct dětí, z toho pět pozdějších evangelických kazatelů.

Se svým přítelem a v mnohém i učitelem Zwinglim se Bullinger rozcházel v názoru na násilí. Zatímco Zwingli je pokládal za oprávněný nástroj k prosazování myšlenek reformace, Bullinger to odmítal. Dostali se do sporu, když Zwingli vybízel protestanty v Curychu a Bernu k boji proti katolickým kantonům a Bullinger to veřejně odmítal. Války mezi evangelickými a katolickými kantony skončily v roce 1531 jednak smrtí Zwingliho (který byl v armádě jako kaplan), jednak usnesením, že každý kanton si může náboženské záležitosti uspořádat po svém. Bullingerovo rodiště připadlo do katolického území, což znamenalo odchod a ztrátu většiny majetku.

Bullinger byl v té době již slavným evangelickým kazatelem a okamžitě dostal nabídky z několika významných měst, aby se stal jejich kazatelem. Rozhodl se zůstat v Curychu jako nástupce Zwingliho a působil tu až do své smrti. V prvních letech, kdy byl jediným kazatelem, kázal pravidelně až dvanáctkrát týdně. Později to bylo

méně, odhaduje se však, že za svůj život přednesl asi 28 tisíc kázání.

Dva důležité úkoly, které musel Bullinger řešit při organizaci reformační církve v Curychu, byly vztah s katolickými kantony a otázka vztahu světské a církevní moci. S katolickými kantony se mu podařilo dojednat trvalý smír, když byla zaručena svoboda jak protestantům v katolických kantonech, tak katolíkům v protestantských (ještě po dlouhých 70 letech dávají Bratři v jednom ze svých spisů švýcarskou toleranci za příklad a neodrazuje je, že za její porušení byly hrdelní tresty). Ve vztahu mezi církevní správou a civilními úřady byl Bullinger proti úplnému oddělení a souhlasil, aby světská moc dohlížela na čistotu náboženství, což se mu podaři-

lo prosadit i na synodu (zásada, že světská moc má dohlížet na zachovávání obou desek zákona, tedy Desatera, což Luther odmítal, o Bratřích ani nemluvě). Vedle těchto úkolů dohlížel na školství a vzdělávání kazatelů, sám však nevyučoval.

Bullingerův vztah k novokřtěncům byl velmi kritický, vnímal je jako pověrečné a nespolehlivé občany, ale nezasahoval do jejich svobody scházet se. Zatímco Zwingli novokřtěnce vyháněl z Curychu a čtyři z nich byli v jeho době popraveni, za Bullingera novokřtěnci v Curychu svobodně žili a nebyli pronásledováni. Výjimkou bylo, pokud porušili veřejný mír, tresty smrti pro vůdce novokřtěneckého povstání v Münsteru (1534) Bullinger schvaloval.

Významnou událostí bylo sepsání prvního helvetského vyznání (1536), na němž pracoval s dalšími reformátory (mezi nimi s Martinem Bucerem). Po něm následovalo období zkoumání možné spolupráce s luterány, což po krátkém čase selhalo, především pro rozdíly v pojetí večeře Páně. Od 40. let se Bullinger sblížoval s Kalvínem, což vyvrcholilo roku 1549, kdy společně formulovali „Consensus Tigurinus“, dohodu mezi zwingliány a kalvinisty v učením o večeři Páně. Tím vlastně došlo ke sjednocení švýcarské reformace.

Ještě důležitější však bylo druhé vydání helvetského vyznání, které Bullinger 1562 sepsal, 1564 revidoval a dal je k dispozici ostatním švýcarským městům, kde rychle získalo souhlas a oblibu. Jako „Confessio helvetica posterior“ je spojeno s datem 1566, kdy bylo předloženo na říšském sněmu v Augsburgu jako vyznání falckého kurfiřta, který na svém území zaváděl kalvinismus a musel se bránit proti nařčením z kacířství. V následujících letech bylo toto vyznání přijato ve Skotsku, Maďarsku a Francii a stalo se druhým nejznámějším dokumentem kalvinismu po heidelberském katechismu (který sám byl tímto vyznáním inspirován).

S Bratřími Bullinger dlouho neměl přímé kontakty, na rozdíl od Kalvína nebo Bézy, věděl však o nich, četl jejich konfesi a napsal o ní svůj úsudek, který je opsán v 9. svazku bratrských akt. Osobní kontakt zaznamenáváme až nedlouho před jeho smrtí, kdy jej navštívili bratrský kněz Jan Kapita a Jan Felin a přinesli od Bullingera přátelské psaní pro ivančického seniora Ondřeje Štefana, datované v březnu 1575, tedy několik měsíců před Bullingerovou smrtí (je zapsáno v AUF 12).

V Bullingerovi měla švýcarská reformace rozvázného a umírněného teologa, který se chtěl a uměl domluvit s druhými a velkou měrou přispěl ke sjednocení švýcarské reformované církve.

(redakce)

náš seniorát

O smíření v Železném Brodě

První červencový týden byl v Železném Brodě, jako již tradičně, věnován oslavám svátku Mistra Jana Husa. Letos vyšla neděle opravdu na 6. července, přesně 610 let od jeho upálení. A letošní Husův den byl obohacen o návštěvu z Herrnhutu a Drážďan, vedenou sestrou Benignou Carstens. Byli s námi na nočním Kalichu, který se uskutečnil po dvou letech (loni to z důvodu počasí nešlo) a především nám jejich trubači zatroubili při nedělních bohoslužbách.

Bohoslužby byly na popud sestry Benigny věnovány tématu smíření. Dodala na ně také kázání ve formě rozhovoru mezi Janem Husem, Janem Hrudkou a Nikolausem Ludwigem von Zinzendorfem. Za základ mělo úryvek z 20. verše 5. kapitoly 2. listu apoštola Pavla do Korintu, kde čteme: „Bůh vám domlouvá našimi ústy; na místě Kristově vás prosíme: dejte se smířit s Bohem!“ Vyústěním, pointou toho rozhovoru je Zinzendorfova myšlenka, že odpuštění potřebujeme všichni, všichni jsme v nějakém smyslu „hříšníci“. Odpuštění však zároveň není zapomenutím. A někdy je velmi těžké požádat druhé o odpuštění či sami odpustit. Víme však, že všechno činíme pro Pána, a ten se svým, Božím odpuštěním, přišel jako první.

Aktualizací, slovem pro dospělé, pak byla úvaha, že se říká, udělejte čáru za minulostí, ale pak se šíří podobná ideologie, podobný způsob uvažování jako před-

tím. Bůh k nám přichází se svou milostí proto, aby se to špatné, to, co chceme, aby nám bylo odpuštěno, už neopakovalo.

Osobně se domnívám, že někteří lidé, některé skupiny lidí, se spolu nesmíří nikdy. Nicméně jsou věci, které ty lidi rozdělují či kterými se ti lidé rozdělují a ty klidně zmizet mohou a už se ani nemusejí opakovat. Myslím si, že všechno není jen o lidech, ale o tom, jakou zastávají „ideologii“, jaké jsou jejich myšlenkové pochody. Můžeme mezi sebou vést spory, můžeme se spolu pohádat, ale nesmí nás to rozdělit lidsky. Tam pak míří otázka smíření s Bohem. Smíříme-li se s Bohem, díky kterému tu také jsme, je už jen krok ke smíření mezi lidmi (a církvemi), kteří pak společně krácejí vstříc Božímu království.

Bohoslužby byly protkány převážně Husovými písněmi.

Odpoledne ve skalách, respektive tentokrát na vyhlídce před nimi, jsme ještě vyslechli kázání na žalm 26 a přednášku Matouše Jalušky na téma „Kázání Mistra Jana Husa na druhou neděli po sv. Trojici z České postilly“.

V měsíci říjnu nás pak čekají oslavy 100 let od otevření Sborového domu. Program bude přibližně následující:

9,30	bohoslužby
10,15	otevření schránky, proslov
12,00	oběd
14,00	koncert Adély Ambrušové a Martina Křehnáče.
- Pozvánka bude včas rozeslána.

(Jan Hrudka)

Léto v Rovensku pod Troskami

V červnu v rovenském sboru zazněla přednáška o keltském křesťanství, o které se píše na jiném místě v tomto čísle NBL („Keltské křesťanství staré a nové“). Bezprostředně po ní jsme ve sborovém domě opět uvítali pracovní skupinu rozvíjející praxi vtělené pozornosti, která už u nás v uplynulých letech dvakrát rozhodujícím způsobem přiložila ruku k dílu. Letos jim vděčíme za likvidaci zbytku odpadu z jarní rekonstrukce střechy. Hromada byla rozebrána, to, co se v ní nabízí k dalšímu zpracování či spálení v kamnech, bylo vyčleněno, vše proběhlo tak, jak mělo. Ze spolupráce s touto pracovní skupinou, jež se děje především díky zprostředkování sestry Alžběty Jaluškové, se pořád těšíme. A radujeme se z toho, že se tato spolupráce dále prohlubuje, například když tato skupina při své praxi užívá písně z našeho starého Bratrského zpěvníku.

Na přelomu července a srpna práce na střechách sborových nemovitostí pokročily do další fáze, když došlo k výměně pokrytí obou kůlen na zahradě, opět zásluhou firmy FALSTAV a opět díky drobným darům sester a bratrů vzdálených i blízkých.

O poslední srpnové neděli jsme pak zorganizovali páté a poslední akademické setkání zaštitěné výzkumným programem Odolná společnost pro 21. století v rámci Strategie AV21 financované Akademií věd České republiky.

Ten program vznikl před pěti lety, během všeobecné únavy z covidové pandemie, když si mnozí s novou naléhavostí uvědomili, že společnost popraskala, je rozlámána na kry a ty se od sebe rychle vzdalují. A že by se s tím, aspoň tu a tam, mělo něco dělat. Díky tomu se od roku 2021 udála spousta zajímavých věcí, vyšlo několik knih, na všelijakých místech se lidé setkávali a hovořili spolu. Jedním z míst pro pravidelná setkání bylo i Rovensko pod Troskami, kde se partnerem pro akademickou spolupráci stal náš sbor.

První setkání se uskutečnilo v prostorách radnice a ve spolupráci s městem, hovořilo se tehdy o vyprávěních, která člověku v rozbouřených časech mohou poskytnout útěchu nebo mu ukázat nějaký smysl, díky kterému onen člověk přežije v nesmyslném světě a (asi hlavně) vydrží sám se sebou. Řeč byla o starších i novějších útěšných textech, navázaných na tradici Útěchy z filosofie od křesťanského „posledního Římana“ Boéthia, ale také o Janu Amosovi Komenském či o konspiračních teoriích. Večer následovalo divadlo – hříčka na téma, co by se stalo, kdyby Jarmila Glazarová netrávila poslední roky života mezi Prahou, Sobotkou a Malou Skálou, ale v pralese v Kongu.

Ta první celodenní akce proběhla zdárně, během celého dne stráveného na radnici se však ukázalo, že sokolský sál s pódiem, aparaturou, oponou a heraldickou štukaturou na stropě je pro podobná setkání příliš rozlehlý a poněkud chladný. Od roku 2022 se proto akce „Odolné společnosti“ konají v srdečnějším prostředí sborového domu. Mají podobu přednášek a diskusí, přerušovaných kávou a svačinou, jak je to v Rovensku zvykem.

Druhé setkání v roce 2022, v temnotě ruské invaze na Ukrajinu, bylo věnováno možnostem dialogu mezi lidmi – zejména těmi, kteří své životy spojili s příběhy, které jsou navzájem protikladné a vyvolávají hádky. Řeč byla o tom, jak o sebe křešou sféry moci a vlivu v organismu států, o tom, jak se současná německá literatura snaží vypovídat o trhlině mezi lidmi městskými a venkovskými, či o tom, jak v sobě různé protikladné světonázory dokázali smiřovat různí spisovatelé a filosofové. Odpolední krátký film o covidu od Petra Šourka vzbudil živou diskusi. V tomto roce jsme také poprvé spolupracovali na hudebním programu s Ensemble Sporck.

Třetí setkání v roce 2023 bylo věnováno tichu – jako předmětu touhy (u filosofa Theodora Lessinga, alergického na hluk moderní společnosti), jako na ctnost z nouze (v díle Běly Kolářové, zastíněné svým slavným mužem), ale také jako na filozoficky ožehavý pojem spojený s umlčováním i svobodou projevu. Na sklonku dne zazněl v rovenském katolickém kostele dialogický flétnový koncert „mezi východem a západem“ v podání Víta Rozkovce a Lukáše Vytlačila.

Loňské čtvrté setkání se zaměřilo na problematiku převzatých myšlenek a vůbec procesu, ve kterém od nějaké autority anebo od důvěryhodného přítele či přítelkyně přejímáme nápady a zacházíme s nimi, jako by byly naše vlastní. Řeč byla o Komenském, o Václavu Havlovi – ale třeba také o misii mezi Laponci, kterou sice provozovala luterská církev, její představitelé však trvali v inspirativní korespondenci s hrábětem Zinzendorfem.

O tom všem už se v NBL psalo. A letos, v sobotu 30. srpna, bylo tématem překvapení.

Urgofinista a lingvista Michal Kovář hovořil o Laponsku, tak jako loni. Tentokrát o tom, jak nás může překvapit skutečnost, že v písni, která se tváří jako lidová, nacházíme odkazy k Písni písní a k biblickým Přísllovím – nejen díky tomu, že vydavatel oné písně prošel díky té již zmíněné luteránské misii základním teologickým vzděláním, ale také díky tomu že starozákonní společnost pastýřů a stád i společnost Laponců 18. a 19. století si byly podobné. Překvapením tak může být sama skutečnost, jak univerzálně může působit jazyk lásky a spásy, kterým se v církvích vyjadřujeme.

Komeniolog Tomáš Havelka provedl publikum stopami konverzací, které se v raném novověku vedly při hostinách, a ukázal, že pointy vtipů a zejména hádanek vyprávěných při těchto trachtacích byly často postaveny na překvapení z toho, že odpověď na hádanku je společensky dokonale přijatelná a slušná, přestože publikum čekalo něco vulgárního anebo košilatého.

Bohemista Jiří Koten v prakticky zaměřeném příspěvku ukázal, jak je při výuce české literatury třeba studentstvo překvapovat. Texty, které čtoucí obvykle znají jako povinnou, nepřilíší lákavou četbu, lze překlápět do nových rámců a propojovat s výtvarným uměním, dějinami kultury, či je sekat na drobnější části, v nichž lépe vynikne jejich neoslabená účinnost a aktuálnost, což bylo demonstrováno zejména

na literárních dílech z přelomu 19. a 20. století, jejichž tématem je nervové zhroucení či sebevražda.

Diskusní část dne zakončil filosof Tomáš Koblížek, který se zaměřil na současné filosofické myšlení o fenoménu překvapení. Ukázal, že pro většinu současných myslitelů získávají věci a události svou překvapivost díky vazbě s minulostí. V minulosti jsme něco čekali, teď se stalo něco jiného, a my jsme překvapení – asi tím víc, čím víc jsme si v oné uplynulé minulosti byli jisti tím, že se věci stanou tak, jak jsme mysleli. Do kontrastu vůči tomuto standardnímu pojetí věci Tomáš Koblížek položil dosud nepublikované práce britské filosofky Rebeccky Rowsonové, podle níž je naopak pocit překvapení vztažen k budoucnosti. Jsme překvapeni tehdy, když se mění podmínky, na které jsme zvyklí, a když nás tato překvapivá změna nutí napříště jednat jinak, investovat úsilí do proměny vlastního jednání.

Tento typ futurálního, z proměny budoucnosti vyvěrajícího překvapení je, zdá se, velice vhodný pro promýšlení právě ve společenství podobných tomu rovenskému. K činnosti nás zavazuje velikonoční překvapení prázdného hrobu i každotýdenní překvapení, že na nedělní bohoslužbu někdo přichází. I nepříjemná překvapení, která se teď hojně dějí, nás svou silou vedou k tomu, abychom příště jednali jinak. A nemusí to být ztracená síla pohřbená v minulosti, kdy se to všechno zdálo být jaksi lepší, ale naopak síla napřena dál, do nějaké budoucnosti, která se pořád a překvapivě jeví jako možná. Do budoucnosti Božích dětí, do budoucnosti Božího království, do všech těch budoucností, jejichž bytnost nezávisí na nás, ačkoli je nám za úkol dána účast na jejich budování.

Pěkným blýsknutím této budoucnosti do současné situace mohlo být i velmi srdečné setkání s rovenským katolickým knězem Tomaszem Dziedzicem po večerním koncertě v kostele, který (jako tradičně) zajistil Ensemble Sporck, jehož princípal a starokatolický duchovní Lukáš M. Vytlačil u nás o poslední srpnové neděli hostovsky kázal – tak jako loni. Praktická ekumenická spolupráce se tedy děje. Umění přátelského nesouhlasu, které je pro její fungování nutné, bude nepochybně čím dál potřebnější i mimo zdi modliteben a kostelů.

Závěrečný koncert měl slušnou návštěvnost, jak je zvykem. Účastníků diskuse bylo letos oproti předchozím letům méně, ale byli velmi aktivní. Velice se radujeme z toho, že s námi celý den strávil bratr Václav Pospíšil z alšovického společenství.

Letošní téma setkání jsme zvolili proto, že překvapení je dnes nevyhnutelné. Svět na první pohled spočívá v roztřesených rukou člověka, a když je v nich obrácen ze strany na stranu, třas se násobí a nejistota roste. Čekají nás volby, tušíme, jak dopadnou – ale nemáme ani ponětí o tom, co to všechno bude znamenat. Podobně málo tušíme, jaký dopad na nás všechny bude mít stín umělých inteligencí, ve kterých mizí kvanta energie marně a nenávratně jako obětiny v ústech dávných model.

A mnohé další věci, o kterých ani nevíme, ale už to všechno raší.

No, co už s tím. Tak snad abychom byli odolní. Tou odolností, o které jsme v Rovensku opakovaně mluvili, se nemyslí nepohnutelnost žulového bloku, který odolá mnohému, po tisíciletí vydrží stát nepohnutě, zdánlivě beze změny, ale jednoho dne do drobných spár na jeho povrchu nateče voda, která zmrzne a silou ledu ten blok roztrhá. Resilience je silou fungujícího ekosystému, ale také silou plevelu a slimáků. A může být i silou křehkých bytostí, pokud spolu vydrží – a pokud vydrží naživu. To bychom snad mohli zvládnout, říkáme si pod novou střechou. Uvidíme, co všechno ta střecha unese...

Další projekt, který pro Strategii AV21 vzniká a ke kterému se v Rovensku připojíme, pokud všechno dobře půjde, se bude věnovat tématu „důvěry“ a jejímu budování mezi lidmi, ale třeba i zvířecími druhy, již si obvykle jdou navzájem po krku. Uvidíme, co z toho vzejde. Modlíme se k Bohu, aby mezi těmi věcmi, které vzejdou, bylo i dobré, odolné společenství. A všechny do něj zveme.

-mj-

Podzimní pozvánky do Rovenska

Srdečně zveme na pátek 17. října 2025, kdy u nás od 17.30 vystoupí básník Petr Borkovec, který už u nás svou poezii četl loni na Bílou sobotu. Tentokrát bude vybírat z básní i próz s pozdně podzimní a předadventní tematikou.

Neméně srdečně zveme na pátek 7. listopadu, kdy u nás rovněž od 17.30 zahovoří Jakub Češka, literární vědec a bohemista působící na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy. Hovořit bude o díle Bohumila Hrabala a naváže na přednášku Pavla Hoška z letošního března.

Bližší informace k oběma těmto setkáním budou jako vždy k dispozici na webu rovenského sboru: <https://rovensko.evangelnet.cz>

Staršovstvo sboru v Rovensku pod Troskami

Setkání sester Ochranovského seniorátu v Praze Malešicích 22. března 2025

Kolem velkého stolu v Milíčově kapli se nás sešlo dvanáct.

Na zkušenosti a rady přednášející lektorky a farářky malešického sboru, sestry Evy Šormové, týkající se výuky dětí, dychtivě čekaly nejen sestry ze sboru malešického, ale i tři sestry z Turnova a dvě z Potštejna.

Na naše pozvání přijela z Německa sestra Ivana Baum, která vyučuje na Zinzen-dorfově škole Jednoty bratrské v Hernnhutu.

Úvodem byla velmi dynamická prezentace, během které sestra farářka zachycovala hlavní body písemně na tabuli a také vstřícně reagovala na poznámky o zkušenostech a pochybnostech vyučujících. To jsem velice oceňovala. Doprovodem přednášky a z ní vyplývajících krátkých debat byly i tištěné publikace, na vedlejších

stolech doslova výstava od poválečných příruček po současné vydané podklady pro výuku. Kolovaly mezi námi, kolem velkého stolu vypukaly i krátké diskuse. To se mi velice líbilo!

Po obědě jsme se rozdělili do třech skupin po pěti. Dle zadání sestry farářky jsme měly připravit výukovou hodinu nedělní školy, každá skupina pro jinou věkovou kategorii dětí. Vycházely jsme z Markova evangelia, kapitola 15 (Ježíš před Pilátem, Výměch vojáků, Ukřižování, Ježíšova smrt, Pohřeb Ježíšův).

Debaty o tom, jak tuto látku dětem předložit, byly velmi komplexní a odrážely zkušenosti se současným pojetím výchovy dětí.

Milena Kelly

Informace o setkáních sester JB v zahraničí na rok 2026 :

- Setkání sester všech provincií JB – Tanzanie 31.1. - 7. 2. 2026
naší delegátkou je Mgr. Barbora Železník ze sboru Turnov
- Evropské setkání sester JB - Velká Británie – High Leigh Christian Conference Centre in Hoddesdon, Hertfordshire u Londýna – 14. - 18.5. 2026

Informace s pozvánkou byly zaslány do sborů, podrobnosti sdělí sestry L. Bernardová, A. Vantová

Praha - Jubileum bratra Ladislava Müllera

V neděli 7. září oslavoval pražský sbor v Milíčově kapli neuvěřitelné sté narozeniny bratra Ladislava Müllera. Ano, ve sboru, nikoli v nějakém domově klidného stáří, což dokládá i připojená jubilantova fotografie. Je pár domů od jeho bydliště, u domu, kde žil nějaký čas Bohumil Hrabal.

Bratr Müller byl po desítky let pravidelným účastníkem nejruznějších akcí Jednoty a dlouholetým členem pražského staršovstva, co pamatuji (a ještě déle, mám někde fotografii, jak byl svědkem na svatbě mých rodičů) patřil k výrazným osobnostem pražského sboru i české Jednoty a k radosti svých sester a bratrů v Kristu patří až podnes. Ať mu ve všech dnech a rocích, které mu ještě budou dány, Pán dává sílu a požehnání.

(Jindra Halama ml.)

... a nakonec staré i nové

Keltské křesťanství staré a nové

Jak bylo v minulém čísle NBL anoncováno, v pátek 20. června v Rovensku přednášela starokatolická duchovní Darina Bártová na téma „keltské křesťanství“; její vystoupení bylo přeloženo na letošek z loňska, kdy sestra Bártová na poslední chvíli onemocněla (viz NBL 3/2024). Dnešní keltské křesťanství je zvláštní fenomén, za kterým jako jeden z nejsilnějších impulzů patrně stojí touha dělat věci jinak a pocit, že v mainstreamových církvích něco důležitého chybí. Již proto mohou být současné pokusy o vzkříšení – či spíše o nové vymyšlení – této alternativy blízké nám jakožto dědicům komunity exulantů okolo hraběte Zinzendorfa, kterého patrně ke spolupráci s těmito lidmi motivoval dost podobný pocit.

Dnešní proponenti tohoto směru obvykle čerpají inspiraci z fungování křesťanských komunit na Britských ostrovech v období mezi polovinou pátého a polovinou sedmého století po Kristu. Na začátku, někdy nedlouho po roce 430, přišel do Irska svatý Patrik, jehož ctí Irové jako patrona celého svého ostrova a k němuž se odvolávají všichni keltští křesťané. Roku 651 umírá svatý Aedán (Aidan), úspěšný misionář, přinášející z pokřtěného Irska evangelium pohanským Anglosasům v království Northumbrie, které tehdy zabíralo prostřední část ostrova Británie, a jeho smrt značí konec epochy. Anebo se ten konec klade k roku 664, kdy bylo na synodě northumbrijským králem rozhodnuto, že se jeho království přestane řídit výpočtem data Velikonoc podle vzoru irského světce a misionáře Kolumbána, ale přejde na model spojovaný s Římem. To byla tehdy věc prvořadé důležitosti – a podrobení se autoritě římských svatých Petra a Pavla oproti mínění ostrovního světce mělo i další důsledky. Obvykle se příběh o této synodě vypráví tak, že na něm triumfoval biskup Winfrid, straník Říma, zatímco jeho oponent opat Colmán z kláštera Lindisfarne se vrátil zpět na svůj ostrov a úpadek důležitosti keltsko-křesťanských způsobů nadále nemohlo nic zastavit.

Ochraničení zlatého věku daty spojenými se životy a činy světců nicméně naznačuje, jak v obecném povědomí tento zlatý věk funguje. Je věkem hrdinů, velkých postav, jimž jsou připisovány veliké činy. Příběhy o nich byly nicméně splétány až po jejich smrti a po konci zlaté epochy. Obvykle je psali lidé, kteří chtěli oslavit své kláštery či diecéze velkolepým líčením života zakladatele, anebo mniši na evropském kontinentu, kteří z Britských ostrovů utekli před vikingskými nájezdy a snad cítili stesk po domově. Jak upozorňuje britský historik Ian Bradley ve velmi střizlivé knížce *Celtic Christianity* (Edinburgh 1999), témata exilu, putování a touhy po jakémsi krásném, harmonickém a navždycky ztraceném domově, která jsou pro dnešní podobu keltského křesťanství typická, asi příliš nesouvisí s tím, jak křesťan-

ství a misie na britských ostrovech v šestém století doopravdy vypadaly, jako spíše se situací osob, které na to všechno nostalgicky vzpomínaly. Již ve středověku se keltské křesťanství stává nástrojem v politickém boji – třeba když se po normanském záboru Británie roku 1066 noví mocipáni snaží tvářit jako ochránci domácích tradic. A představu autonomní, lepší a čistší církve na ostrovech, církve méně centralizované a plné svatých bytostí, od té doby křísí leckdo, včetně současných obhájců i odpůrců Brexitu.

Tohle všechno je ale jenom kompost, dávné zborceniny, v běhu času tlející a leccím obrůstající, ze kterých nyní roste něco dnešního – a i v tomto momentu můžeme shledávat určitou příbuznost s naší situací dědiců a dědiček tradice staré Jednoty bratrské i excentrického hraběte, jehož důsledné propojování Ducha svatého s mateřským aspektem Boha nebo přesvědčení o veliké milosti a zároveň odpovědnosti, které se dostává každé duši již tím, že se narodí právě jako duše člověka, můžeme spojit s některými důrazy dnešního keltského křesťanství.

Přednáška sestry Bártové byla naplněná zejména informacemi o tom zmíněném zlatém věku. Byla strhující, energická a neopakovatelná. Na jejím konci a potom při kávě jsme se nicméně dotkli i věcí, které lze na stránky časopisu přenést snadněji, než radost rovenského publika. Sestra Bártová nás totiž seznámila s moderními plody keltské křesťanské spirituality, sebranými do úhledné knížky nazvané Keltské modlitby, již vydala roku 2023 Starokatolická církev v ČR, a která obsahuje překlady modliteb a liturgií fungujících v křesťanských společenstvích, „klášterech všedního dne“, které dnes z pramene dávné ostrovní církve čerpají. Naprostou většinu z nich přeložila přednášející sama.

Na té knížce je zajímavé především to, že je v ní modlitební aktivita křesťana uchopena jako každodenní práce, v souladu s řeholními kořeny, z nichž keltské křesťanství vzešlo. Hlavní část knížky tak tvoří několik podob modlitbami rámovaného dne od rána do večera, respektive do „skonání“ dne při kompletáři. Opakovaně se tu proto vrací obrazy jasnosti jitra, opakovaně se můžeme přidat k prosbám za zdar denní práce či o to, aby byl člověk na své denní cestě provázen božskou mocí. Důležitá je zejména večerní dění, na cestě do tmy.

Uléhám této noci s Bohem a Bůh uléhá se mnou,
uléhám této noci s Kristem a Kristus uléhá se mnou,
uléhám této noci s Duchem Svatým a Duch uléhá se mnou,
Bůh Otec, Syn a Duch Svatý uléhají se mnou.

Tak zní večerní posila, která se v denní praxi ekumenické komunity „Northumbria“ váže ke středě (na s. 33 citované knížky). Uprostřed života jsme blízko smrti, uprostřed týdne jsme blízko k Bohu, v intimní blízkosti spánku, jež se podobá té, o které psával Zinzendorf. Na přesvědčení, že Bůh je člověku nablízku, se zakládá i modlitební žánr caim, tedy ochranná modlitba, typická pro keltskou spiritualitu. Nejznámější je patrně caim připisovaný Patrikovi: „Kristus za mnou, Kristus přede

mnou, Kristus nade mnou, Kristus ve mně...“ (s. 83). To, co je v člověku pevné, to, co v člověku vydrží, to všechno se děje jedině skrze Krista. I to by se jistě líbilo dobremu hraběti.

Knížka nabízí paletu emocí, které v sobě může člověk při modlitbě probouzet – a třeba by ho bez té knížky ani nenapadlo sáhnout třeba do toho či onoho citového rejstříku. Asi každý z nás má sklon upadat před tváří Boží do různých automatizmů, podvolovat se obrazům a vyslovovat prosby, které po vyjetých kolejích člověku samy sklouznou do hlavy, jakmile sepne ruce. Je dobré tyto koleje občas trochu přestavět, jak k tomu (trochu jinak) pro každý den zvou i ochranovská Hesla. U Keltských modliteb to občas trochu křísne, třeba když tu při četbě objevíme trojiční pojetí Boha tak důsledně uchopené, že někdy působí jako vyjádření trojbožství, třeba v požehnání zahájeném slovy „Vy Tři, co nade mnou jste, vy Tři, co pode mnou jste“ (s. 88). Jinde je ale trojiční nauka naopak podána tak, že se nasvěcuje její smysl z nečekaného úhlu. Třeba z úhlu prostého lidského konání, které se právě ve své prostotě vztahuje k velikým věcem spásy, když se v denní modlitbě obrácíme k Bohu Stvořiteli, k Synu, který „zde pracoval jako my“, a k Duchu Obnoviteli (s. 59).

Sympatické na keltském křesťanství, jak je podáno v knížce, je to, že zde světcí sice hrají důležitou roli, není to však role prostředníků mezi Bohem a lidmi, tím méně přímělců či divotvůrců, na které se lze v modlitbě obracet. Světcí a světice keltské tradice jsou tu vzorovými křesťany, vyznavači a modlitebníky, kteří dovedli platně oslovit Toho jediného, na kterém záleží, ale přitom sami zůstávali lidmi plnými rozporů, kteří i kvůli hádkám se svými spolubratry či spolusestrami odcházeli do exilu a konali mocnou misionářskou činnost. Právě tak je také publiku přiblížila sestra Bártová. Často jsou vzorem toho, jak lze lidské slabosti užít k oslavě Boží síly.

Zlatý věk keltského křesťanství byl na zlato chudý. Šlo o dobu nedostatku, temnoty, neustávajícího násilí – tak o ní alespoň píše jeden z mála očitých svědků této epochy, jejichž spisy se dodnes dochovaly, Gildas, řeholník, který z Británie rozvrácené nájezdy Sasů nakonec odešel do Bretaně. Byla to doba hojných strachů, dlouhých nocí prozářených plameny. Proto knížka modliteb dobře promlouvá i do naší doby, kdy volání „Můj Kriste, můj Ježíši, můj štíte, můj Ochránce, v noci i ve dne, v temnotě i ve světle“ (s. 29) naplňujeme emocí silnější než jindy.

Kristus se tu obrací k člověku i k ostatním stvořením, k mužům i ženám.

A nejlepši ze všeho asi nakonec budou verše „Uléhám této noci jako hříšník, ale prosím, aby žádný hřích, ani jeho stín, neuléhal se mnou. Bože živý, ať se dnes tvé světlo ve mně nestane temnotou“ (s. 31). Chápu je jako modlitbu za to, aby každé nové ráno bylo opravdu novým dnem, novým začátkem daným jako dar od Toho, který všechno činí nové. A mezitím...

Uléhám k spánku a opět procitnu,
protože Pán mne podpirá.

-mj-

Mravouka Adama Šturma

Starší z nás si jistě vybaví jeden z proslulých „špalíčků“ vydavatele Karla Reichla, který připravila za války Anna Císařová – Kolářová, nazvaný Mravy ctnostné, mládeži potřebné. V něm je zahrnuta i rýmovaná mravouka pro dívky, jejímž autorem byl zmíněný bratrský kněz, Adam Šturm. Když si v ní dnes čteme, je zajímavé, jak části obecné, týkající se základních životních věcí, zůstávají v zásadě platné, zatímco konkrétní rady k různým činnostem jsou často úsměvné. Několik krátkých ukávek:

**Přídavek mravů pro šlechetné panny a děvečky,
kteréž někdy vzácné paměti
Adam starší Šturm z Hranic
dcerkám svým byl sepsal a vydal.**

Přední panen ctných povaha
jest báti se Pána Boha,
žádost vroucí k němu míti,
v každém slovu mu věřiti
i vůli jeho činiti.
Vždycky ve dne, také v noci,
prositi jeho pomoci,
aby dal pravdy jistotu,
těla i mysli čistotu,
u víře své osvicení
i Duchem svatým zmocnění.
Život v dobrém stráviti dal
a všeho zlého zachoval.

* * *

Novin nepílejš sbíráti,
ani po nich vypyťavati.
Často bývají klamavé,
pořídku věrné a pravé.
Protož mnohdykrát zavodí
a svým rozsévačům škodí.
Což se kdy v domě přihodí,
ať od tebe nevychodí.
Nemajíf chvály tulačky,
kteréž roznášejí žvačky.

Chceš-li dobré slovo míti,
hledť tváři své nelíčiti,
ani barvami krásiti.
V jaké tě chtěl míti barvě
Bůh, aneb v jaké postavě,
v té jest tebe na svět stvořil,
nechceť, by se kdo potvořil
anebo po něm formoval,
dílo jeho opravoval.
Lič se studem, šlechetnostmi,
mravy a svatými ctnostmi,
toť líčidlo Bohu libé,
ďáblovo hříšné, nelibé.

* * *

Uhlédáš-li tancovati
které, co kozy skákati,
buď samy aneb s pacholky,
čistými světa holomky,
střez se ďáblová humence,
tuť on svá osidla mece
na všecky ty, kteříž skáčí,
jsouť jeho co v síti ptáci.
Tuť jich k své vůli užívá
a v nich svou kratochvíl mívá.
Dalť Bůh nohy k potřebnostem,
ne k takým světa marnostem.

[Nehled]...aby se komu líbila,
krom Bohu, jemužs slíbila
služebnici jeho býti,
k jeho vůli se říditi,
v jehož se obraz vždy formuj,
jiným se líbiti varuj,
leč, budeš-li z vůle jeho
míti manžela řádného.

Jednota bratrská v Pardubicích

(starší článek, který „objevil“ a poslal nám bratr Jiří Kouba, styl odpovídá době vzniku, ale přes romantický nádech přináší zajímavé informace o Bratřích)

Zatímco po některých sborech Jednoty bratrské jsou vzácné odkazy knih, Pisma sv. i zpěvníky, nebo obrazy budov bratrských, po Jednotě pardubické dosud nikdo neobjevil takových památek. A přece Jednota bratrská v Pardubicích, kdysi královském komorním městě, zanechala zářící vzory za svého života, jež jí vyměřil Pán církve.

Počátky Jednoty v Pardubicích jsou dosud neznámé. Majitelé panství pardubického, král Jiří Poděbradský i knížata münsterberská nepřáli v Pardubicích nově se tvořícímu hnutí, jež ostře soudilo praxi utrakvistické církve a zavádělo důsledný apoštolský řád křesťanský v životě. První zmínky o „sboru pikhardtském“ jsou z doby koupě Pardubic moravským pánem Vilémem Pernštýnem. Na jeho příznivý postoj k Bratřím měla velký vliv paní Jana z Liblic, manželka Vilémova. A nemenší vliv na vytvoření Jednoty měl i Bratr Jan Černý, rodinný lékař pana Viléma, jemuž se podařilo vyléčit paní Janu z těžké nemoci. Napsal pro ni „Výklad utěšený na Ecclesiastes“ (1500). Vilém z Pernštýna ochránil svou autoritou delegáty Jednoty na sněmu r. 1504 před lstivými úskoky strany pod jednou i vlády královské, kteří vybráni byli, aby vydali počet své víry bratrské před mistry univerzitními, administrátorem i obcí pražskou. Byli to Vichtorín z Pardubic, Jan Kasal a Václav z Rychnova, jimž k ochraně přidán zástup s Bohuslavem Chrtem ze Rtína. Brzy na to (r. 1507) k žádosti Bratří dal Vilém Pernštýn „světnici na Baště vedle mlýna Válcovy“, aby Bratří se shromažďovali.

Sbor bratrský mohutněl i hospodářsky. 24. června 1520 koupili Bratří dům na Dlouhé třídě za 50 kop grošů. K němu přistavěli „sbor bratrský neb církvi“, kdež měli bohoslužebná shromáždění, schůze a j. Mimo to koupili značný kus role

„U Šibenice“ (dnes Na spravedlnosti) i loka. Bratří nabývali vážnosti i ve městě. B. Jan Vošlach, mistr novoševcovský, byl purkmistrem 1538-39. I slunce svobody zasvítilo Jednotě pardubické. K žádosti Bratří, aby Jan Pernštýn „osvobodil dům, v kterémž by se ke cti a chvále Pánu Bohu všemohoucímu scházeli a scházeti na budoucí časy mohli“, od všech poplatků, jim tento ochránce církve podobojí nejen listem s visutou pečeti 26. V. 1541 vyhověl, ale i stanovil, že jejich správce, který by podle řádu bratrského byl uveden do sboru, „jakožto člověk duchovní prázden byl všech úkolů cechovních, ouřadů a schůzí, zvláště ve svátky a jiných věcí člověku duchovnímu nepříslušejících“. Když však Ferdinand I. začal pronásledovat Jednotu mandáty, povolil i Jan Pernštýn a shromažďení Bratřím v Pardubicích zakázal, ale jinak jich nepronásledoval. Hůře bylo po smrti šlechtěného Jana Pernštýna, když pánem se stal Jaroslav Pernštýn. Tento pán nejen splnil protibratrské mandáty Ferdinandovy, ale dal dům bratrský 12. dubna 1549 prodat za 400 kop gr. Nelze zjistit, kolik Bratří v r. 1548, kteří se nezřekli do šesti měsíců svého vyznání, bylo vypovězeno a odešlo jako „první exulanti do Polska“. Mezi těmi, kdo neodešli do vyhnanství, byl také kazatel B. Vít, kovář, který shromažďoval tajné zbylé Bratry ve svém domě. Po jeho smrti r. 1552 neměla již Jednota vlastního správce a byla spravována Br. Paulínem z Rychnova a potom Václavem Holým z Brandýsa n. O. A když r. 1560 koupili Pardubice vídeňští Habsburkové, zápas o udržení sboru Jednoty nastal zde o 60 let dříve než jinde v Čechách. Ale pod ochranou nejvyššího se Jednota udržela a Bratří se shromažďovali v domě jednoho z nich (asi v č. 12 - v Pernštýnské ulici), zpívali zvučně a kazatel mluvil hlasitě, až je bylo na náměstí slyšet (zpráva z r. 1564). Proto na ně žaloval děkan Matěj Brodský u arciknížete Ferdinanda v Praze. Ten vydal přísný mandát proti Bratřím na panství pardubickém. Pro viru odešlo tehdy r. 1566 na Moravu 80 členů Jednoty pardubické (druzí exulanti z Pardubic).

Habsburkové uměli získat k pomoci ve stíhání Bratří i pardubické konšely. Ti zakazovali shromažďování, zavírali Bratří a vyhrožovali jim. R. 1584 hrozili jim opět vypovězením. Ubránili se však a oznámili tuto Boží pomoc i Bratru správci Narcisovi v Brandýse n. O. Ale ani po majestátu Rudolfově neožila Jednota v Pardubicích již v té živé síle jako za doby Pernštýnů. Příčinou byla i církev novoutrakvistická, jež nabyla tehdy směru kalvínského.

V třicetileté válce odešlo z Pardubic 13 bratrských rodin (třetí exulanti).

J. Vraný (článek z týdeníku Kostnické jiskry, 14/1957)

K článku poznámky k zajímavým shodám:

Na místě, kde se měla nalézat největší „církevce“, projektoval zkraje 20. století význačný architekt Ladislav Machoň obchodní pasáž ve stylu art deco, stavba se uskutečnila v letech 1924-25. Dnes jde o významnou památku a legitimní cíl turistů a studentů, neboť zde mj. sídlí i audiovizuální Muzeum totality, zaměřené na ideologii 20. století. Kouzlem nechtěného v místech, kde bratří zákona Kristova vzdorovali totalitě náboženské.

k článku Jednota v Pardubicích

Dům v ulici Pernštýnská, č. p. 12, kde se scházivali Bratří v 16. století (mimochodem renesanční skvost). Je pár metrů od domu na adrese Pernštýnská 16, kde našel útočiště v roce 1969 státem pronásledovaný sbor Jednoty česko-bratrské (dnes Církve bratrské). V letech sedmdesátých se tu konala ekumenická setkání mládežníků z různých církví, u jednoho stolu četli z Písma římští katolíci vedle charismatiků z libereckého sboru br. Josefa Votrubce. A čas od času zašel i správce nedalekého chrámu sv. Bartoloměje, otec salesián František Beneš. Duch náboženské tolerance typické pro pana Viléma z Pernštejna se zjevně nevytratil v dějinných bouřích.

(Jiří Kouba)

